

พุทธศักราช

สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๒

มีนาคม - เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๐

พระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ

พระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ เป็นการรวมพระราชพิธี 2 พิธีเข้าด้วยกัน คือพระราชพิธีพืชมงคล ซึ่งเป็นพิธีสงฆ์ ประกอบพระราชพิธีวันแรกไถเสด็จโบสถ์วัดพระศรีรัตนศาสดาราม กับพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ หรือเรียกสั้นๆ ว่า พิธีแรกนา เป็นพิธีพราหมณ์ จะประกอบพระราชพิธีในวันรุ่งขึ้น ณ มณฑลท้องสนามหลวง

พระราชพิธีนี้จะกระทำในเดือนหก แต่จะเป็นวันใด ไทหลวงจะคำนวณฤกษ์เป็นพิเศษ ตามตำราทางจันทรคติ แล้วสำนักพระราชวังจะได้ออกโฉนดไปปฏิทินหลวง พระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ เป็นพระราชพิธีเพื่อความเจริญของเกษตรกรทั้งหลาย เพื่อความเจริญแห่งพืชผล และเป็นการบำรุงขวัญและจิตใจแก่เกษตรกร ให้ความมั่นใจในการเพาะปลูก พร้อมทั้งเดือนให้เกษตรกรเริ่มการเพาะปลูกได้แล้ว

พระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ เป็นพระราชพิธีที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ หลายพันปีแล้ว และมีหลายชาติ เช่น จีน อินเดีย เป็นต้น สำหรับประเทศไทยมีมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย ตามหลักฐานในหนังสือเรื่องนางพจนาศ สมัยกรุงศรีอยุธยาที่ได้ระบุไว้ในกฎมณเฑียรบาล และได้ปฏิบัติกันมาจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ แต่ในสมัยรัชกาลที่ 1, 2 และ 3 มีแต่พิธีพราหมณ์ เรียกว่า จรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ไม่มีพิธีสงฆ์ จนถึงรัชกาลที่ 4 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดพิธีสงฆ์เพิ่มขึ้น เรียกว่า พืชมงคล และเรียกชื่อรวมว่า พระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ พระราชพิธีนี้ได้กระทำเต็มรูปแบบประเพณีครั้งสุดท้าย ในปี พ.ศ. 2479 แล้วได้วางเว้นไปจนกระทั่งปี พ.ศ. 2503 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีการฟื้นฟูพระราชประเพณีขึ้นใหม่ และได้กระทำติดต่อกันมาทุกปีจนถึงปัจจุบัน

ในปี พ.ศ. 2508 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชกระแสให้ปรับปรุงพิธีการบางอย่างให้เหมาะสมกับยุคสมัย และเสด็จพระราชดำเนินมาเป็นองค์ประธานในพระราชพิธีนี้ทุกปี

พ.ศ. 2509 คณะรัฐมนตรี ได้มีมติให้วันพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ เป็นวันเกษตรกร ประจำปีด้วย

พระราชพิธีพืชมงคลฯ

“...ที่ท่านทั้งหลายได้มีโอกาสได้เข้าร่วมในพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญในวันนี้ ซึ่งเกิดขึ้นไปเป็นสิ่งที่น่ามหัศจรรย์ เพราะว่าทั่วโลกมีคู่เหมือนจะมีแค่เมืองไทยที่มีพิธีของส่วนกลาง เพื่อเป็นสิริมงคลแก่เกษตรกร..”

พันธุ์ข้าวทรงปลูกพระราชทาน

ในปี พ.ศ. 2504 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สถานีทดลองข้าวบางเขน สถานีวิจัยข้าว กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นำพันธุ์ข้าวมาปลูกทดลองในภาคทดลองสวนจิตรลดา โดยทำการปลูกข้าวนาสวนในพื้นที่ประมาณ 3.6 ไร่ ข้าวไร่ประมาณ 1 ไร่ ในฤดูนาปีทุกปี ส่วนฤดูแล้งทำการปลูกพืชหมุนเวียนในนาข้าว โดยใช้พืชตระกูลถั่ว เช่น ถั่วเขียว ถั่วเหลือง ถั่วลิสง เป็นต้น สำหรับเมล็ดข้าวหลังเก็บเกี่ยว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ขอพระราชทานนำเข้าประกอบในงานพระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญในปีต่อไป ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม และใช้เมล็ดข้าวประมาณ 40 กิโลกรัม สำหรับหว่านในพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ส่วนที่เหลือส่งมอบให้กรมส่งเสริมการเกษตร นำไปบรรจุเป็นซองเล็ก ๆ จัดเป็นข้าวมงคล “พันธุ์ข้าวทรงปลูกพระราชทาน” ส่งให้ทุกจังหวัดทำการแจกจ่ายแก่ราษฎรและชาวนา เพื่อเป็นมิ่งขวัญและเป็นสิริมงคลในการประกอบอาชีพการทำนาตามพระราชประสงค์สืบไป ส่วนเมล็ดถั่วที่เก็บเกี่ยวได้ก็ได้ออพระราชทานนำไปใช้ในโครงการพิเศษอื่นๆ และใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาขยายพันธุ์ของทางราชการต่อไป

ที่มา

สถาบันวิจัยข้าว กรมวิชาการเกษตร 2542

ก้อยแกลว

สวัสดิศึกษาฯ ทุกท่าน จุลสารฉบับนี้คงถึงมือสมาชิกในช่วงปิดเทอมใหญ่พอดี น้องๆ หลายคนอาจต้องเตรียมตัวอย่างหนักเพื่อจะสอบเข้าสถาบันอุดมศึกษา หรือต้องสอบแข่งขันเข้าชั้นมัธยม ก็ขอให้ประสบความสำเร็จทุกคนนะ ชาวจากโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ที่จะฝากบอกมาในฉบับนี้ก็คือการเข้ามาจัดนิทรรศการแสดงผลความก้าวหน้าของสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ในวันพืชมงคลประจำปี 2544 ณ บริเวณโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ สวนจิตรลดา ในปีนี้ก็จะมีส่วนศึกษา จำนวน 5 โรงเรียน กับ 1 สถาบัน ดูรายชื่อได้จากข่าวสมาชิกฯ ค่ะ

ในฉบับก็ยังเขียนพร้อมด้วยสาระน่ารู้เช่นเคย ทั้งเรื่องราวความเป็นมาของฝรั่ง จากเปิดกรูกกลางบ้าน เรื่องของประตู ในพรรณไม้แก้ว และที่มาของนางสงกรานต์ ในพฤษภวารวณศิลป์ (ได้รับข้อมูลมาจากน้องๆ สมาชิกชั้นม. 4 โรงเรียนน่าน้อย จ.น่าน) ติดตามอ่านกันได้ฉบับนี้ค่ะ แล้วพบกันใหม่ฉบับหน้า สวัสดิ์ค่ะ

ข่าวสมาชิก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนร่วมสนองพระราชดำริ

เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2544 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จัดประชุมชี้แจงแนวปฏิบัติและแนวดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนให้กับโรงเรียนเอกชนที่สนใจเข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 120 โรงเรียน ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 2 อาคารรัชมังคลาภิเษก กระทรวงศึกษาธิการ ในการประชุมครั้งนี้มีโรงเรียนสมาชิก จัดนิทรรศการแสดงผลงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนด้วย 4 โรงเรียน คือ โรงเรียนพิชญศึกษา นนทบุรี โรงเรียนอนุบาลจันทร์เจ้า กรุงเทพฯ โรงเรียนอุดมศึกษา กรุงเทพฯ โรงเรียนราชินีบน กรุงเทพฯ บรรยายแนวทางการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน โดยคุณพรชัย จุฑามาศ รองผู้อำนวยการโครงการส่วนพระองค์ฯ และหัวหน้าสำนักงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ

โรงเรียนนานาชาติจัดประชุมตั้งกลุ่มสมาชิก

เมื่อวันที่ 20-21 กุมภาพันธ์ 2544 โรงเรียนนานาชาติเป็นเจ้าภาพจัดตั้งกลุ่มสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนจังหวัดน่านและจังหวัดใกล้เคียงขึ้นและมีการรายงานผลความก้าวหน้าสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนแต่ละแห่งด้วย มีโรงเรียนสมาชิก ทั้งของจังหวัดน่าน และแพร่เข้าประชุมโรงเรียนและได้จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ “เทคนิคการเก็บตัวอย่างพรรณไม้แห้ง” และ “ห้องสมุดสัญจร” โดยเจ้าหน้าที่จากโครงการฯ ไปเป็นวิทยากร

โรงเรียนในสังกัดกรมอาชีวศึกษา ประชุมสัมมนาแนวปฏิบัติกรการการจัดสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

เมื่อวันที่ 6-8 มีนาคม 2544 กลุ่มโรงเรียนในสังกัดกรมอาชีวศึกษา ได้จัดสัมมนารับทราบแนวปฏิบัติกรการจัดสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนขึ้นที่โรงแรมริเวอร์ไซด์ กรุงเทพฯ บรรยายแนวทางการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนโดยคุณพรชัย จุฑามาศ รองผู้อำนวยการโครงการส่วนพระองค์ฯ และหัวหน้าสำนักงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ การสัมมนาครั้งนี้ได้จัดให้มีการดูงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนที่โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และเข้าดูงานในโครงการส่วนพระองค์ฯ สวนจิตรลดา ด้วย

ประชุมรายงานผลและจัดตั้งกลุ่มจังหวัดหนองคาย

วันที่ 13-15 มีนาคม 2544 โรงเรียนสมาชิกจังหวัดหนองคาย ได้จัดให้มีการรายงานผลความก้าวหน้าสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน และจัดตั้งกลุ่มขึ้นที่โรงเรียนชุมชนบ้านโพนสา ในการประชุมครั้งนี้มีนักพฤกษศาสตร์จากโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ เข้าร่วมสังเกตการณ์และตรวจสอบความถูกต้องของชื่อพรรณไม้ให้กับโรงเรียนชุมชนบ้านโพนสาด้วย

นิทรรศการแสดงความก้าวหน้าสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนวันพืชมงคล 2544

ในวโรกาสที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จทอดพระเนตรความก้าวหน้าโครงการส่วนพระองค์ฯ สวนจิตรลดา ใน วันพืชมงคลที่ 16 พฤษภาคมศกนี้ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ได้เชิญโรงเรียนสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน จัดนิทรรศการแสดงความก้าวหน้าสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนดังนี้ โรงเรียนชุมพวงศึกษา จ.นครราชสีมา โรงเรียนชุมชนบ้านโพนสา จ.หนองคาย โรงเรียนนมวินทรานูทิตเดวิยมอุดมศึกษาน้อมเกล้า กรุงเทพฯ โรงเรียนน่าน้อย จ.น่าน โรงเรียนสารสาสน์พิทยา กรุงเทพฯ วิทยาลัยอาชีวศึกษามหาสารคาม จ.มหาสารคาม

ก้าวไกลไปกับเทคโนโลยีชีวภาพ (10)

เรียมเรียมโคย ปิยรัตน์ ปรียฎาพงษ์

piyarat@liv.ac.uk

ก้าวไกลกับเทคโนโลยีชีวภาพฉบับนี้คงพลาดไม่ได้ถ้าไม่ได้คุยกันถึงเรื่อง Human Genome Project ที่กำลังทยอยให้ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาหน่วยพันธุกรรมของมนุษย์ เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ไม่หยุดยั้ง รายงานการวิจัยจาก Human Genome Project คงทยอยออกมาเรื่อยๆ นับเป็นสิ่งที่น่าทึ่งในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ เนื่องจากวัตถุประสงค์ของโครงการนี้ ในเบื้องต้นก็เพื่อสร้างแผนที่ยีนของมนุษย์ให้สมบูรณ์ และต้องการรู้ว่ายีนตัวไหนควบคุมการทำงานอะไรในมนุษย์ เทคโนโลยีที่ใช้ในการศึกษาขณะนี้เรียกว่า Microarray technology (ผู้เขียนได้กล่าวถึงเรื่องนี้เมื่อปีที่แล้ว) และใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วย ในการวิเคราะห์ผล (Bioinformatics) ซึ่งทำให้งานวิจัยก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว โดยสรุปในตอนี้ พบว่าในสามล้านเซลล์ของมนุษย์จะมีลำดับเบส สามล้านเบส ที่สามารถถอดรหัสดีเอ็นเอได้ นอกจากนั้น 98% ดีเอ็นเอของมนุษย์คล้ายคลึงกับลิงชิมแปนซี (Chimpanzee), 85% คล้ายคลึงกับสุนัข และยังทราบได้ว่าถ้าสามารถยัดดีเอ็นเอของมนุษย์ออกมาเป็นเส้นเหมือนค้าย สามารถชิงจากโลกไปถึงพระอาทิตย์กลับไปได้กลับมาได้มากกว่าห้าร้อยครั้ง

แต่จากโครงการนี้เอง ทำให้ทราบว่ารหัสพันธุกรรมของมนุษย์ไม่ได้มากมายเหมือนอย่างที่คิดไว้ในตอนแรก โครงการในครั้งแรกคาดไว้ว่าจะมียีนที่ควบคุมความเป็นมนุษย์ของเราประมาณหนึ่งแสนห้าหมื่นยีน ถึงตอนนี้เป็นไปได้ว่าที่แท้จริงมนุษย์เรามียีนแค่สามหมื่นยีนพันยีน ซึ่งมียีนมากกว่าแมลงวันประมาณสามเท่าเท่านั้นเอง แต่ตรงนี้ไม่ได้หมายความว่าความเป็นมนุษย์จะมีความซับซ้อนน้อยลง เพราะการเรียงตัวของเบสที่แตกต่างกันสามารถแปลรหัสที่ไม่เหมือนกันนั้น ทำให้การแสดงออกของยีนแตกต่างกันด้วยอย่างสิ้นเชิง

มาถึงตรงนี้ ประโยชน์จากโครงการนี้คงไม่ใช่แค่สำหรับคนหาว่าทำไมคนเราถึงแตกต่างกันนัก ทำไมบางคนกลายเป็นคนดังระดับโลกอย่าง บิลล์เกตต์ แล้วทำไมบางคนกลับกลายเป็นคนคุกอยู่ในตาราง หรือว่ายีนของมารีลินมอนโร แตกต่างจากแม่ชีเทเรซา ตรงไหน คงจะอธิบายด้วย

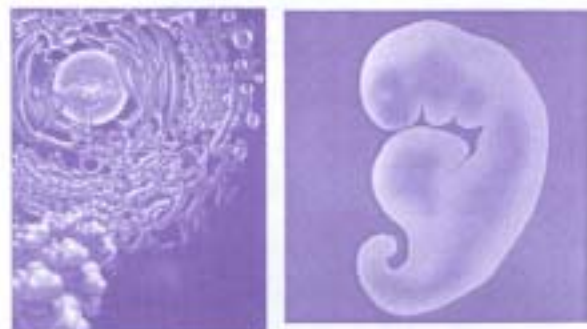

ความแตกต่างทางพันธุกรรมโดยยาก เหตุผลที่ทำให้คนเราแตกต่างกันไปราวฟ้ากับดิน คงจะสืบเนื่องมาจากอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันนั่นเอง ชุดกันแบบไทยๆ ว่าดวงชะตาคนเรานั้นแตกต่างกัน ซึ่งก็ยังไม่พิสูจน์ไม่ได้

Professor Martin Bobrow จากมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ ประเทศอังกฤษ ให้ความเห็นว่าข้อมูลที่ได้จากโครงการนี้ จะนำไปสู่การวินิจฉัยโรคทางพันธุกรรมได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งรวมไปถึงโรคร้าย AIDS ด้วย หรือแม้แต่พฤติกรรมการติดการพนัน ติดยา ติดกาแฟ หรือ โรคนอนไม่หลับ สิ่งเหล่านี้ย่อมมีความแตกต่างกันในแต่ละคน การรักษาโรคของมนุษย์ต่อไปจะมีความเฉพาะเจาะจงและมีประสิทธิภาพมากขึ้น การให้ยาที่จะแตกต่างกันไปในแต่ละคน มีความถูกต้องและแม่นยำมากขึ้นอย่างแน่นอน และแผนที่ของยีนมนุษย์ซึ่งกำลังจะกลายเป็นสิ่งล้ำค่าที่สุดในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ

Dr. Mike Stratton หัวหน้าของโครงการนี้ ที่ Wellcome Trust, Sanger Center กล่าวว่าเด็กรุ่นใหม่คงสามารถมีชีวิตยืนยาวได้มากกว่าคนรุ่นปัจจุบัน เพราะสามารถต่อสู้กับมะเร็งร้ายได้อย่างไม่ยากนัก ใน 20 ปีข้างหน้า การรักษามะเร็งคงเป็นเรื่องง่ายขึ้น และสามารถวินิจฉัยได้ถูกต้องและแม่นยำ อาจสามารถตรวจสอบในระดับพันธุกรรมตั้งแต่เด็กแรกเกิด ว่าเด็กคนนี้จะมีความโน้มที่จะเป็นมะเร็งในอนาคตหรือไม่ และอาจมีวิธีการที่รักษาตั้งแต่ในเบื้องต้นเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นเป็นต้น

ไว้พบกันใหม่ฉบับหน้าค่ะ

เปิดกรู καρδားบาร ใจ ฟูๆ

ต่อจากฉบับที่แล้ว

เรามารู้จักพันธุ์ฝรั่งกันดีกว่า

ฝรั่งกินสด พันธุ์ดั้งเดิมในประเทศไทย คือ “ฝรั่งจีนก” ซึ่งจะเป็ฝรั่งที่มีสีสีแดง แต่ผลจะเล็ก จึงไม่เป็นที่นิยม และไม่มีการปลูกเป็นการค้า ปัจจุบันหาได้ยากแล้ว ฝรั่งพันธุ์ที่มีผลใหญ่เป็นที่นิยม มีพันธุ์กลมสามสี พันธุ์แป้นสีทอง พันธุ์ทุลเกล้า พันธุ์อินเดีย พันธุ์จีน เป็นต้น

ส่วนฝรั่งแปรรูปที่นำเข้ามาปลูกในประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ. 2517 เพื่อแปรรูปมี 2 พันธุ์ คือ พันธุ์บัวมองท์ (Beaumont) และพันธุ์คาคัวคูล่า (Ka Hua Kula) ฝรั่งทั้งสองพันธุ์มีเนื้อสีชมพู กลิ่นหอม รสกลมกล่อม และเข้มข้น มีความเป็นกรดค่อนข้างสูง (pH 3.5)

ฝรั่งมีสรรพคุณทางยา

ราก เปลือกต้น ใบ และผลห่าม มีสารฝาด แก้โรคบิด ท้องร่วง ห้ามเลือด สมานแผล ถ้าใส่อีกเสบ *ใบแก่ และผลอ่อน* มีสารแทนนิน มีฤทธิ์

ฝาดสมาน แก้ท้องเสีย ท้องเดิน

ผลสด ช่วยป้องกันและบรรเทาโรคเลือดออกตามไรฟันได้ดี

นอกจากนี้ชาวบ้านใช้ *ใบสด* นำมาเคี้ยวเพื่อดับกลิ่นปาก กลิ่นเหง้าหรือบุหรี่ หรือนำมาใช้ดับกลิ่นในตู้เย็นก็ได้

ในสมัยโบราณใช้ *ใบสด และผลสุก* วางในโรงศพ เพื่อดับกลิ่นเหม็นของศพได้

สรรพคุณทางอาหาร

ฝรั่ง นอกจากกินผลสดแล้ว ยังนำมาแปรรูปเป็นแยม เจลลี่ กวน หรือ คัมมั้บรรูปประปอง ได้ด้วย เนื้อและเมล็ดฝรั่งมีใยอาหารที่ละลายน้ำ โดยอยู่ในรูปของสารเพคติน (Pectin) นอกจากนี้ยังอุดมด้วยธาตุโพแตสเซียม และวิตามินซีสูงด้วย

อ้างอิง

1. โครงการสนุนโทรกับการสาธารณสุขมูลฐาน โดยความช่วยเหลือขององค์การยูนิเซฟ. 2529. คู่มือสนุนโทร 3 อาหารสนุนโทร. พิมพ์ครั้งที่ 1.
2. ไพโรจน์ ผลประสิทธิ์. 2540. รวมกถุขุขุฝรั่ง. พิมพ์ครั้งที่ 2.
3. เอี่ยมพร วิสมหมาย. 2541. พจนานาพัน. พิมพ์ครั้งที่ 1.
4. คู่อเนโทรนโอบชาภาภา. 2543. พิมพ์ครั้งที่ 2. บริษัทริคเคอร์ส โคเจสท์. (ประเทศไทย) จำกัด.

บทความจากคุณทรงคุณวุฒิ

ศ.ดร. พเยาว์ เหมือนวงษ์ญาติ

การอบ

กลุ่มที่ 1 สมุนไพรที่มีกลิ่นหอม

สมุนไพรกลุ่มนี้มีสารสำคัญที่ออกฤทธิ์เป็นน้ำมันหอมระเหย ซึ่งจะถูกสูดดมเข้าทางจมูก สมุนไพรพวกนี้บางชนิดมีสรรพคุณฆ่าเชื้อโรค ลดอาการหวัดคัดจมูก บางชนิดรักษาโรคผิวหนัง พืชกลุ่มนี้มักจะมีลำต้นใต้ดิน โคนเหง้ามีมันชัน มันน้อย โพล ว่านน้ำ เปราะหอม หอมแดง เป็นต้น หรือเป็นพวกใบที่มีกลิ่นหอม เช่น ใบส้มโอ มะนาว ใบหนาด ใบและต้นตะไคร้ ผิวมะกรูด ฯลฯ

ก. ขมิ้นชัน *Curcuma domestica* Valetton (Syn. *C. longa* L.)

วงศ์ ZINGIBERACEAE
ชื่ออื่นๆ ขมิ้นแกง ขมิ้นหยวก หมิ่นหัว(เชียงใหม่) ขมิ้น หมิ่น(ใต้) ขมิ้น(กลาง)
ลักษณะ เป็นไม้ล้มลุกมีเหง้าใต้ดิน ใบ เป็นใบเดี่ยว ออกมาจากลำต้นใต้ดิน แผ่นใบมีขนาดใหญ่ ดอกเป็นช่อช่อ ก้านช่อดอกกลมยาว แทงออกมาจากลำต้นใต้ดิน มีใบประดับสีเขียวอ่อน จัดกันอยู่อย่างหลวมๆ เป็นรูปทรงกระบอก ดอกย่อยบานครั้งละ 1-3 ดอก บานจากด้านล่างขึ้นข้างบน กลีบดอกบาง สีขาวประเหลือง เหง้าใต้ดินเมื่อปลูกได้ 1-12 เดือน จะมีคุณภาพดี ถ้าผ่าเนื้อใบเหง้าดู จะมีสีเหลืองอำพัน มีกลิ่นหอมเฉพาะ

สารสำคัญ เหง้ามีน้ำมันหอมระเหยและมีสารสีเหลือง ชื่อ "curcumin" น้ำมันหอมระเหยนี้ออกฤทธิ์ฆ่าเชื้อโรค
ประโยชน์ เหง้าขมิ้นชันรักษาโรคท้องอืดเฟ้อ และแผลในกระเพาะอาหาร
นิยมนำ ใช้เหง้าสดใส่ในหม้อต้มอบยาสมุนไพร และทำลูกประคบ เพราะมีทั้งน้ำมันหอมระเหย และสารสีเหลืองซึ่งฆ่าเชื้อโรคได้

ข. โพล *Zingiber purpureum* Rosc. (Syn. *Z. cassumunar* Roxb.)

วงศ์ ZINGIBERACEAE
ชื่ออื่นๆ ปุดอย ปุเลย(เหนือ) ว่านไฟ(กลาง) มีนสะถ่าง(จาม-แม่ฮ่องสอน)
ลักษณะ เป็นไม้ล้มลุกมีเหง้าใต้ดิน ถ้าเหง้าแก่ ผ่าดูจะมีสีเหลืองอ่อนอมเขียว มีกลิ่นเฉพาะ ลำต้นบนดินสูงได้ 8-15 ซม. เป็นลำต้นเทียม เกิดจากกาบใบหุ้มกันอยู่ ใบ เดี่ยว จัดเรียงสลับเป็น 2 แถว ดอก ช่อ ก้านช่อดอกกลมยาว ช่อดอกมีใบประดับจัดรวมกันอยู่อย่างหนาแน่น สีเขียวอมม่วง จัดเป็นรูปแหลมหัวแหลมท้ายตรงกลางป้อง ดอกย่อยบานครั้งละ 2-3 ดอก บานข้างล่างขึ้นข้างบน กลีบดอกย่อยสีเหลืองอ่อน

สารสำคัญ โพลมีน้ำมันหอมระเหย เช่น camphene, zingiberene และมีสาร veratrole ออกฤทธิ์ขยายหลอดลม จึงช่วยรักษาหอบหืดได้

ประโยชน์ ยากายใน เหง้า ใช้เป็นยาขับลม ขับประจำเดือน ยากายนอก เหง้า ผันทาแก้เคล็ดขัดยอก อักเสบ บวม

นิยมนำ ใช้เหง้าสด ผ่านใส่หม้อต้มอบยาสมุนไพร และใส่ลูกประคบ เพราะมีน้ำมันหอมระเหย ช่วยลดอาการอักเสบ บวม ได้

ค. ว่านน้ำ *Acorus calamus* L.

วงศ์ ARACEAE
ชื่ออื่นๆ หัวงอ ผมหา ต้มขึ้น ฮางควาน้ำ ฮางควาน้ำ(เหนือ) คาเจียงจี(จีน)

พร (2)

ลักษณะ เป็นพืชที่มีเหง้าใต้ดิน แผ่ขยายขนานไปกับพื้นดิน ชอบขึ้นใกล้น้ำ หรือดินแฉะๆ ต้นบนดินไม้ซัด ใบ เป็นใบเดี่ยว รูปรียาวคล้ายดาบ จัดเรียงสลับ ดอก ช่อ แดกออกตรงแผ่นใบเป็นแท่งกลม (คล้ายตุปส์นั้น) ยาวประมาณ 4-5 ซม. สีน้ำตาลอ่อนถึงแก่ ใบประดับสีเขียว ยาวเหมือนแผ่นใบ

สารสำคัญ โนเหง้าแก่จัด มีสาร asaryl aldehyde, eugenol, β -asarone ฯลฯ

ประโยชน์ ยากายใน เหง้า ใช้ขับลม บำรุงธาตุ β -asarone ออกฤทธิ์ลดความดันโลหิต ยากายนอก ใช้เหง้า ว่านน้ำผสมกับใบทุมเทศ แก้อาการปวดหัว

นิยมน ใช้เหง้าผสมในสมุนไพรต้มอาบ เพราะมีน้ำมันหอมระเหย

ง. เปราะหอม *Kaempferia galanga* L.

วงศ์ ZINGIBERACEAE

ชื่ออื่นๆ ว่านตีนดิน ว่านแผ่นดินเย็น ว่านหอม หอมเปราะ(เหนือ)

ลักษณะ เป็นไม้ล้มลุกมีเหง้าใต้ดิน รากมีขนาดใหญ่ อวน้ำ มีกลิ่นหอมมาก ใบ เดี่ยว ขนาดใหญ่ รูปวงรีค่อนข้างกลม กอใบมีขน จัดแผ่อยู่บนดินแบบเรียงสลับ ดอก ช่อสั้นๆ สีขาว มีแต้มสีม่วง ผล เป็นผลแห้ง แตกได้

สารสำคัญ เหง้า ราก มีน้ำมันหอมระเหย มีสาร benzoic acid, cinnamic acid, cinnamic acid ethyl ester ฯลฯ

ประโยชน์ เหง้า เป็นยาขับลม แก้อท้องเฟ้อ ยากายนอก บรรเทาอาการปวดท้อง ทำยาสูบหัวแก้อาการปวดหัว ยับยั้งเชื้อราฆ่าแมลง ฯลฯ

นิยมน ใช้เหง้าสด ทูบใสในน้ำร้อน จิบหัดในเด็ก และใสในหม้อต้มอาบสมุนไพร

จ. หอมแดง *Eleutherine americana* Merr.

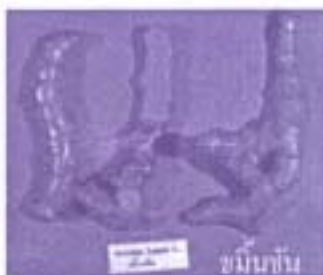
วงศ์ IRIDACEAE

ชื่ออื่นๆ ว่านไก่แดง ว่านเข่า ว่านหมาก(เหนือ) ว่านทะเลาะ(เชียงใหม่)

ลักษณะ เป็นไม้ล้มลุกขนาดเล็ก มีลำต้นใต้ดินเป็นหัวรูปรียาว เป็นกาบใบสีม่วงแดง หุ้มกันอยู่ ต้นจริง ๆ จะมีขนาดเล็ก และมีรากงอกออกจากต้น ใบ เป็นใบเดี่ยวรูปดาบ แผ่นใบเป็นรอยพับคล้ายพัด ลำต้นใต้ดินมีกลิ่นหอม ดอก ช่อ แทงขึ้นมาจากลำต้นใต้ดิน กลีบดอกสีขาวนวลมี 6 กลีบ ผล เป็นผลแห้งแตกได้

ประโยชน์ ทางยา ใช้หัวผสมร่วมกับเหง้าเปราะหอม สุมหัวเด็ก ลดอาการหวัดคัดจมูก ยากายใน กินเป็นยาขับลม

นิยมน ใสในหม้อต้มอาบสมุนไพร เนื่องจากมีน้ำมันหอมระเหย ช่วยลดอาการหวัดคัดจมูกได้

ขมิ้นชัน

เปราะหอม

ว่านน้ำ

อ่านต่อฉบับหน้า

พรรณไม้นามู

เขียนเรียงโดย พี่อ้วน

pratchata@hotmail.com

ประดู่

ฉบับนี้มาว่ากันต่อดังต้นไม้ที่มีดอกสีเหลืองที่ใกล้เคียงกันอีกสัก 2 ชนิดนะครั้น นั่นคือประดู่บานและประดู่ป่า ประดู่บานมีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Pterocarpus indicus* Willd. มีถิ่นกำเนิดในอินเดีย พม่า มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ส่วนประดู่ป่ามีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Pterocarpus macrocarpus* Kurz ครั้น ทั้ง 2 ชนิดอยู่ในวงศ์ PAPILONACEAE (LEGUMINOSAE-PAPILIONOIDEAE) เป็นไม้ต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 15-30 เมตร ผลัดใบ เรือนยอดทรงกลมหรือแผ่กว้าง กิ่ง เปลือกต้นสีน้ำตาลดำ แตกเป็นสะเก็ดตามยาว เป็นไม้โตเร็ว **ประดู่บาน** กิ่งอ่อน **จะไม่มีขน ส่วนประดู่ป่าจะมีขนนุ่ม** ใบเป็นใบประกอบแบบขนนกปลายถี่ ออกเรียงสลับ ใบย่อย 4-10 ใบ ใบย่อยรูปรี รูปไข่แกมรูปหอก กว้าง 2.5-5 ซม. ยาว 5-15 ซม. โคนใบสอบ ปลายใบแหลม ขอบใบเรียบ **ประดู่บาน** ใบแก่สี **ทั้งสองด้าน ส่วนประดู่ป่ามีขนประปรายด้านใต้ใบ** ดอกเป็นดอกช่อ สีเหลือง กลิ่นหอม ออกที่ซอกใบใกล้ปลายกิ่ง เป็นช่อขนาดใหญ่ ยาว 10-20 ซม. ดอกรูปดอกถั่ว โคนกลีบติดกัน เป็นกรวยโค้งเล็กน้อย ปลายแยกเป็นแฉกๆ 5 แฉก แฉกใหญ่ 2 แฉก เล็ก 3 แฉก ด้านนอกมีขนนุ่ม กลีบดอกรูปช้อน ปลายกลีบกว้างและเป็นคลื่น โคนกลีบเรียวยาวเป็นก้าน กลีบคลุมและกลีบปีก 2 กลีบเป็นลอน เกสรตัวผู้ 10 อัน ผลเป็นแผ่นกลมแบน ตรงกลางบุ๋ม แล้วลาดออกเป็นครีบบางๆ กว้าง 5-7 ซม.

ประดู่บานเป็นพรรณไม้ประจำจังหวัดภูเก็ต และเป็นสัญลักษณ์ของทหารเรือครับ เพราะว่าเมื่อออกดอกจะบานและร่วงพร้อมๆ กัน ซึ่งหมายถึงความสามัคคีและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันนั่นเอง

สำหรับประโยชน์ของประดู่คือ ไม้ที่มีสีแดงอมเหลือง เนื้อละเอียดปานกลาง แข็งแรง ใช้ในการก่อสร้างได้ดี เปลือกให้น้ำฝาดใช้ฟอกหนัง และให้สีสำหรับย้อมผ้า ส่วนแก่นให้สีแดง ประดู่บานมีชื่ออื่นๆ ที่เรียกกันอีกได้แก่ ตู๋บาน(เหนือ) ประดู่บาน ประดู่ลาย ประดู่อังสะนา ประดู่กิ่งอ่อน(กลาง) และสะโน(มาเลเซีย-นราธิวาส) ชื่อสามัญคือ Angsana, Burmese Rosewood, Padauk, Padouk ส่วนประดู่ป่ามีชื่ออื่นๆ ได้แก่ ตู๋ ตู๋ป่า(เหนือ) ฉะนอง (เชียงใหม่) จิตอก(จันทบุรี-แม่ฮ่องสอน) ตะเลอ เตอะเลอ(กะเหรี่ยง-แม่ฮ่องสอน) และประดู่เสน(ราชบุรี สระบุรี) (ชื่อพ้องคือ *Pterocarpus cambodianus* Pierre *Pterocarpus gracillis* Pierre และ *Pterocarpus parvifolius* Pierre)

ประดู่บาน

ประดู่ป่า

พรรณไม้нау (ต่อจากหน้า 8)

ประจวบคีรีขันธ์บรรยายอยู่ในวรรณคดีหลายเรื่อง เช่น อิเหนา ตอนอุณณากรรมตามหาบาทย์ไปกาหลัง ตอนหนึ่งว่า

“พี่เลี้ยงเก็บดอกไม้ใส่พานทอง	มาถวายพระน้องต้องประสงค์
ประจวบ คุดดอกพวงร่วงลง	ลมส่งกลิ่นกลบตระหลบไป
ชมนางพลางนึกถึงเชษฐา	บ้านจะนีพี่ยาจะอยู่ไหน
ยิ่งวิโยคโศกเศร้าสลดใจ	ให้เร่งรีบพลไกรจวลี”

ในขุนช้างขุนแผน

“สน ตัก ตักชิตันกำยาน	จนวนจนานคล้ายคักจักจัน
ปรางปรู ประจวบ อุกมุกมัน	เที่ยงทันกระเพราสะเดาแดง”

ในลิลิตพระลอ ตอนนางรื่นนางโรยไปหาพระปู่เจ้า

“เชิญปู่หม่อขึ้นชี ชับข้างปรีปริงตาม	ทั้งสามไปร่าย บ่ายหน้าสู่เขาเขียว
เหลียวแลทางจรวีว เหลียวแลทิวเก็นป่า	ผ้าแฝกแซมแกมเถา ตงประเตา ประจวบ
หมู่ม้อย่างม้อย่าง ตะเคียนสูงตุตหมอก	พยอมดอกมั่งเมฆ อเนกไม้ทลายพรรณ”

ร่ายสุภาพในลิลิตตะเลงพ่าย

“แก้วกาหลงชงโค	ยี่สุนฮ้อโถโยธกา
พุดจับลาตาดูเนตร	เกศพิภพแบ่งกลีบ
ปิบจำปาจำปี	มธุลี ประจวบ คด
ปรูประยงยมโคย	รอยเรณูร่วงเว้า”

ในพระอภัยมณีตอนพระอภัยมณีพบนางสุวรรณมาลี

“ขึ้นเขาเขียวถึยวถึยวคิลามา	ร่วมรูกษาเขียวชุ่มชะอุมโบ
สวระภียี่สุนพิภพเกด	กระถินเทศกระทุมดอกออกไสว
พวกผู้หญิงชิงช่วงดวงดอกไม้	บ้างชิงได้ดอกประจวบ ช่อนชู้ชม”

นี่ก็แสดงว่า ถ้าเราได้เดินไปในป่าตามอิเหนาหรือพระอภัยมณี จะต้องเจอต้นประจวบแน่นอนเลยครับ และคงจะเยอะมาก ดอกคงจะออกสะพรั่งทั้งต้น กลิ่นก็คงหอมฟุ้งเหมือนกับที่บรรยายไว้

เกือบลืมครับ ชื่อสกุลของประจวบหมายถึง **ผลมีปีก** ครับ และคำขยายระบุนิคมของประจวบป่า หมายถึง **ผลขนาดใหญ่** ส่วนประจวบบ้านหมายถึง **มาจากอินเดีย** ก็คือมีถิ่นกำเนิดในอินเดียนั่นเองครับ

เอกสารอ้างอิง

จำลอง เท็งคล้าย. 2535. พรรณไม้ในสวนป่าสิริกิติ์ ภาคกลาง(จังหวัดราชบุรี). ชุดนิคมการพิมพ์. กรุงเทพฯ
ชาลิต ตามแก้ว, สุดาวดี เทมทานนท์. พรรณไม้ในวรรณคดี. ดี แอด เอส. กรุงเทพฯ
เต็ม สมิตินันท์. 2523. ชื่อพรรณไม้แห่งประเทศไทย (ชื่อพฤกษศาสตร์-ชื่อพื้นเมือง). กรมป่าไม้. กรุงเทพฯ

พฤษภาคมวันธรรม นางสงกรานต์ ประเพณีปีใหม่เมือง

พฤษภาคมวันธรรมฉบับนี้ขอนำเรื่อนำรู้ทางวัฒนธรรมไทย ในวันประเพณีปีใหม่ของไทย (เมือง) จากข้อเขียนและบทความที่รวบรวมโดยน้องๆ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนภานุ้อย อ.ภานุ้อย จ. บ่าน

การกำหนดให้นางเทพธิดาท้าวภิตมหาพรหมทั้ง 7 เวียนกันออกมาเชิญพระเสียรพระบิดาออกแท้ในวัน สงกรานต์นี้เป็นอุบายอย่างหนึ่ง สมมตินางทั้ง 7 เทียบกับวันทั้ง 7 ใน 1 สัปดาห์ ให้คนจำได้ง่ายว่าปีใดพระอาทิตย์ ยกขึ้นสู่ราศีเมษได้ถึงศกปีใหม่ตามสุริยคติกาลในวันใดที่กำหนดให้นางหนึ่งนาง 7 นาง เป็นนางสงกรานต์เข้ากับวันนั้นๆ เป็นเวรเชิญเสียรท้าวภิตมหาพรหม นางสงกรานต์ทั้ง 7 มีลำดับและกำหนดแบบแผนไว้เป็นคำราวว่าถ้าพระอาทิตย์ ยกสูงขึ้นสู่ราศีเมษวันใดให้ดูว่าเป็นเวรนางใด

วันสงกรานต์		
สรนน้ำพระ	ปะแ่ง	แต่งตัวสวย
เล่นน้ำด้วย	ตัวร้อน	ผ่อนไฟเผา
ปล่อยนกปลา	ทำบุญ	ในวันเนา
กราบผู้เฒ่า	ไหว้ผู้ที	มีพระคุณ

นางสงกรานต์

1. วันอาทิตย์ ชื่อ ทุงษะ ทัดดอกทับทิม เครื่องประดับ ปัทมราค ภักษอาหาร ผลมะเดื่อ อาวุธ ขว จักร ข้าย สังข์ พาหนะ ครุฑ
2. วันจันทร์ ชื่อ โคราค ทัดดอกปิบ เครื่องประดับ มุกดา ภักษอาหาร น้ำมัน อาวุธ ขว พระขรรค์ ข้าย ไม้เท้า พาหนะ เสือ
3. วันอังคาร ชื่อ รากษส ทัดดอกบัวหลวง เครื่องประดับ โมรา ภักษอาหาร โลหิต อาวุธ ขว ศรีสุล ข้าย ธนู พาหนะ สุนทร
4. วันพุธ ชื่อ มัลลกา ทัดดอกจำปา เครื่องประดับ ไพฑูริย์ ภักษอาหาร นมเนย อาวุธ ขว เข็ม ข้าย ไม้เท้า พาหนะ ลา
5. วันพฤหัสบดี ชื่อ กิริณี ทัดดอกมณฑา เครื่องประดับ มรกต ภักษอาหาร ถั่ว งา อาวุธ ขว ขอ ข้าย ปืน พาหนะ ช้าง
6. วันศุกร์ ชื่อ กิมิทา ทัดดอกจกกลณี เครื่องประดับ นุชราคัม ภักษอาหาร กล้วยน้ำ อาวุธ ขว พระขรรค์ ข้ายพิณ พาหนะ กระบือ
7. วันเสาร์ ชื่อ มโหธร ทัดดอกสามหาว เครื่องประดับนิลรัตน์ ภักษอาหาร เนื้อทราย อาวุธ ขว จักร ข้าย ศรีสุล พาหนะ นกยูง

ประเพณีสงกรานต์ คือ ปีใหม่เมืองเหนือ

นางสงกรานต์เหล่านี้ ยังมีท่าทางที่นับนพาหนะต่างกัน โดยสมมติตามเวลาที่พระอาทิตย์ยกขึ้นสู่ราศีเมษอีก 4 ท่า คือ

1. รุ่งเช้าถึงเที่ยง นางสงกรานต์ขึ้นบนหลังพาหนะ
2. เที่ยงถึงค่ำ นางสงกรานต์นั่งบนหลังพาหนะ
3. ค่ำถึงเที่ยงคืน นางสงกรานต์นอนอิมิตานบนหลังพาหนะ
4. เที่ยงคืนถึงรุ่งเช้า นางสงกรานต์นอนหลับตานบนหลังพาหนะ

ดอกไม้ที่นางสงกรานต์ใช้ทัด

วันอาทิตย์	ทัดดอกทับทิม	วันจันทร์	ทัดดอกปิบ
วันอังคาร	ทัดดอกบัวหลวง	วันพุธ	ทัดดอกจำปา
วันพฤหัสบดี	ทัดดอกมณฑา	วันศุกร์	ทัดดอกจกกลณี
วันเสาร์	ทัดดอกสามหาว		

ดอกมณฑา

สสสท

มาฝาก

โดยที่รัก

เทียนตะไคร้หอม

ตะไคร้หอม เป็นพืชจำพวกหญ้า

สรรพคุณ

- ทั้งต้นใช้รักษาโรคหิด (คัน)
- แก้ปวดท้อง (ราก)
- บำรุงธาตุ
- ขับเหงื่อ
- ช่วยลดไข้ (ใบ)
- ลดความดันโลหิตสูง
- เจริญอาหาร

อุปกรณ์

1. พาราฟิน
2. โมโครแวค
3. ไม้เทียน
4. สีน้ำมัน
5. น้ำมันตะไคร้หอม
6. แม่พิมพ์

วิธีการทำ

1. นำพาราฟินแวคใส่ภาชนะต้มจนหลอมละลายเป็นน้ำ
2. ผสมโมโครแวคจนหลอมละลายเป็นเนื้อเดียวกัน
3. เติมสีต่างๆตามที่ต้องการ
4. เติมน้ำมันตะไคร้หอมแล้วคนให้เข้ากัน
5. เทใส่พิมพ์และใส่เทียนก่อนที่เนื้อเทียนจะแห้ง

ที่มา ชั้นป. 6 โรงเรียนสารสาสน์พิทยาสรรค์ กรุงเทพฯ

ตะไคร้หอม หรือตะไคร้แดง มีลักษณะลำต้น กอ และใบเหมือนกันกับตะไคร้แกง แต่กลิ่นแตกต่างกัน ตะไคร้ต้นนี้มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Cymbopogon nardus* (L.) Rendles

วงศ์ GRAMINEAE

ชื่อสามัญ Citronella Grass

ปลูกไว้เพื่อสกัดน้ำมันจากใบและต้น เพื่อไล่ยุง และแต่งกลิ่นสบู่

ตะไคร้กอ หรือตะไคร้แกงของเราก็มีคุณสมบัติทางสมุนไพรเช่นกันคือ ถ้าสกัดเป็นน้ำมันใช้แต่งกลิ่นอาหาร สบู่ และเครื่องดื่ม ถ้าใช้ใบและต้นจะใช้เป็นยาขับปัสสาวะอย่างอ่อน และทำให้ประจำเดือนมาปกติ แต่ถ้าใช้ใบเป็นเครื่องเทศ ใช้แต่งกลิ่นในเครื่องแกงเผ็ดเกือบทุกชนิด ใช้เป็นผักสด ใช้ต้มทำเครื่องดื่มได้

มูนี้มีรางวัล โดย พี่แดงโม

สวัสดีครับน้องๆ การสอบปลายภาคสิ้นสุดลงแล้ว พี่แดงโมขออวยพรให้น้องๆ ทุกคนสอบผ่านเลื่อนชั้นด้วยเกรดดีๆ ทุกคนนะครับ เรามาสนุกกับเกมกันเลยดีไหมครับ ฉบับนี้พี่ได้รับความเชื่อใจจากพี่อ้วนของเรา ส่งเกมมาร่วมสนุกด้วย พี่อ้วนบอกว่าไม่อยากเลยแค่ให้หาชื่อต้นไม้ที่อยู่ในบทพระราชนิพนธ์เรื่องอิเหนาที่ให้นามนี้ให้ครบทุกต้น (พร้อมบอกชื่อวิทยาศาสตร์มาใหม่มากที่สุด) ก็ชนะแล้ว ลงมือหากันเลยครับ อย่าลืมส่งคำตอบมานะครับเรามีรางวัลรออยู่แล้ว พบกันใหม่ฉบับหน้า สวัสดีครับ

“เดินเหยเดินไป
พิศพรรณมิ่งไม้บานา
บ้างระบัดผลัดใบแย้มยอด
ที่โรยร่วงพวงพรรณแกว่งไกว
มะกัถ้ำถ้ำดวงตวงดาษ
โศกรักสักชิศนทา
เกตุกุ่มพุ่มเวียงเหียงหัน
แจงจิกปริกปวูทูกวาง
กาหลงชงโคโยทะกา
วาญพัศระบัดโมกโบย

หว่างเขาเงาไม้ใบหนา
ผกาเย็นย้อยชวนใจ
บ้างทอดช่อชูดอกออกไสว
ทั้งกล้วยไม้ชายแครงเสิดา
พฤษชาติเวียงรายวิวัฒนา
หลาสรกรพ้าชานาง
ชิงชันกันเกราเสลาสร้าง
ปริงปรางประยงค์ยมโดย
เปราะป่าพะยอมหอมไทย
ที่ดอกโรยก็ร่วงรายลง”

(จากบทละครเรื่องอิเหนา พระราชนิพนธ์รัชกาลที่ ๑)

ที่ปรึกษาทางวิชาการ : ศ.พิเศษ ดร. ประจักษ์ วัฒนานนท์, ดร.จิรายุติณ จันทร์ประสงค์, ศ.พเยาว์ เกษมวณิชญาคี, คณะอาจารย์ภาควิชาพฤกษศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, คณะอาจารย์ภาควิชาพฤกษศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ที่ปรึกษาฝ่ายผลิตและเทคนิค : คุณธีระมานพ พัทธองพรรณ, คุณณนทกัศ สัมภัก, คุณเอกวุฒิ สุขุขานนท์, คุณฉวีวรรณ วุฒิกุลไธ, คุณสุนทรพัทธ์ เจริญสา, นิสิตที่ : ฝ่ายผลิตสื่อฯ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สวนจิตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10303.

ติดต่อได้ที่ : คุณพรชัย ชูขามาศ

สำนักงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

สวนจิตรลดา อ.ราชวิถี เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10303. โทร. 282 0665, 282 1850 โทรสาร. 282 0665